

Анализ на регионите в България и сравнение с регионите в Европейския съюз

Отбор: IDEALAB

Средно училище "Козма Тричков" - град Враца

Категория Б: ученици от VIII - IX клас

Цели

Съгласно класификацията на териториалните единици за статистически цели, наречена NUTS, територията на България се поделва на 2 статистически зони, които формират ниво 1. Те включват 6 статистически района от ниво NUTS 2. Статистическите райони се формират от 28-те административни области, съответстващи на ниво NUTS 3 и идентифицират три типа региони: преобладаващо градски региони, междинни региони и преобладаващо селски региони.

ЦЕЛ

Установяване на различията между типовете региони и области в България и ЕС, за да се разкрият тенденциите за подобряване на регионалното развитие.

Изборът на специфичните цели на анализа е свързан с факта, че през последните години различията между най-бедните и най-богатите райони в страните от ЕС, включително и България, продължават да бъдат значителни. Индикаторът, който европейската статистика използва за това сравнение, е БВП на човек от населението.

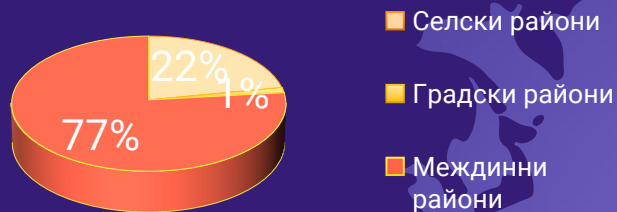
СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

- Да се анализират териториалните и демографски различия между регионите в България.
- Да се сравнят регионите в България по благосъстояние и със средното равнище на страните от ЕС.
- Да се направи паралел с регионалното развитие на сходни на България страни по територия, население, БВП.

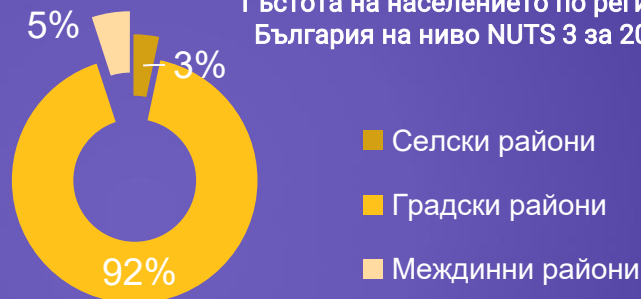
Демографски предизвикателства

Териториално разпределение на регионите в България на ниво NUTS 3 за 2021 г

Градските райони в България заемат най-малка територия – само от 1%, докато междинните и селските са обширни със своите 99% от територията. Това показва тенденция за концентрация на икономическата активност в компактни урбанизирани зони.

Гъстота на населението по региони в България на ниво NUTS 3 за 2021 г.

Гъстотата на населението е най-висока в градските райони, цели 92% срещу значително по-ниската от 3% в селските, което подчертава разликата в начина на живот и наличието на нужди на селските региони.

Население по региони в България на ниво NUTS 3 за 2021 г.

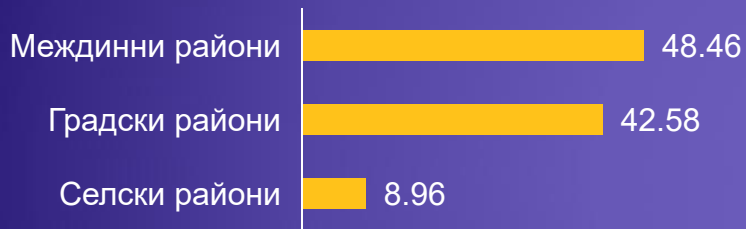

Най-много хора, 67,56 % живеят в междинните райони и 19,46 % в градските, за сметка на селските региони, които са с най-малко население – 12,98%. Това отразява тенденцията към обезлюдяване на селата и миграция към градовете.

СРАВНЕНИЕ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА МОЩ

Разпределение на БВП в България по региони на ниво NUTS 3 за 2021 г.

БВП на глава от населението в България по региони на ниво NUTS 3 за 2021 г.

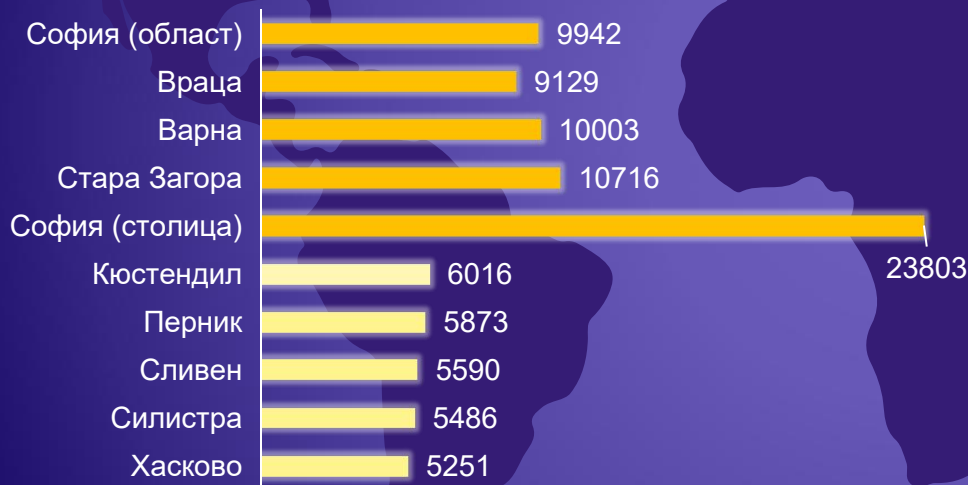

Междинните и градските региони имат съвкупно 91,04 % дял от националния БВП поради концентрацията на икономическа активност в урбанизираните зони, докато селските региони допринасят с едва 8,96 % най-малко. Като следствие от намаляващото население, селските региони значително изостават с 68.45% и по показателя БВП на глава от населението от градските региони. Разликата в БВП на глава от населението между тях е 0.0163 млн. евро или 16 294 евро на човек. Междинните региони имат средни показатели, но варират значително.

ТОП 5 „НАЙ-БОГАТИ“ И „НАЙ-БЕДНИ“ РЕГИОНА В БЪЛГАРИЯ

Сравнение на БВП на глава от населението в България: Най-богати срещу най-бедни области 2021 г.

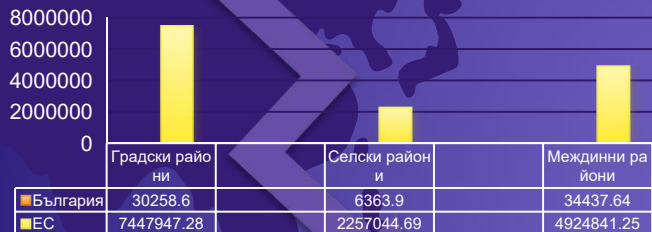
БВП на глава от населението е най-висок в София. Той е 23 803 евро - 2.4 пъти повече от втората най-богата област Стара Загора, което показва концентрация на икономическата активност в столицата. Областите с ниска гъстотата на населението и слабо развити индустрии Сливен, Силистра и Хасково (5 251 евро) са със значително по-нисък БВП на човек. Най-богатите 5 области имат средно 3,5 пъти по-висок БВП на човек от населението в сравнение с най-бедните 5, което показва липса на балансирано икономическо развитие.

ИКОНОМИЧЕСКИ КОНТРАСТИ МЕЖДУ РЕГИОНИТЕ В БЪЛГАРИЯ И ЕС

Сравнение на БВП в България със средните показатели по региони на ниво NUTS 3 за 2021 г.

✓ Германия е държавата от ЕС, с която България има най-голям контраст по БВП и БВП на глава от населението.

Тип регион	БВП - България (млн. евро)	БВП - Германия (млн. евро)	БВП на глава - България (евро)	БВП на глава - Германия (евро)	Разлика в БВП (млн. евро)	Разлика в БВП на глава (евро)
Градски	302 58.6	1854223.49	0.023802915 952782142	0.051177355 1656002	1823964.89	0.027374439 21281806
Междинни	344 37.64	1294721.1999999999	0.007803038 181994093	0.038165481 07115103	1260283.5599999991	0.030362442 88915694
Селски	636 3.9	468505.2900000001	0.007508672 157066333	0.036039356 378978676	462141.3900000001	0.028530684 221912343

Разликата между двете икономики е 98.04%, което подчертава огромния икономически контраст, като Германия има над 50 пъти по-висок общ БВП и 3.2 пъти по-висок БВП на човек от населението. Германските региони превъзхождат българските по БВП и БВП на глава от населението във всички категории, особено в селските райони, където диспропорцията е най-голяма.

Българските региони генерират значително по-малко БВП спрямо средното за ЕС – дори в градските райони, където икономиката е най-развита - 30258.60, разликата е 99,59% в полза на ЕС, т.е. икономическата активност и индустриалната база в България са много по-малки в абсолютни стойности. Селските региони са най-изостаналите с 6364 млн. евро – разликата от 99.72% показва, че те силно икономически неефективни в сравнение със средното за ЕС. Междинните региони също изостават драстично с 99,30%. Този сегмент в ЕС е много по-развит и генерира над 140 пъти повече икономическа стойност от същите региони в България.

Сравнение на БВП на глава от населението в България със средните показатели по региони на ниво NUTS 3 за 2021 г.

В градските региони на България БВП на глава от населението е 23 803 евро, което е 42.25% по-ниско от средното за ЕС (41 218 евро), което показва концентрация на ресурси, но и недостатъчна икономическа продукция на човек. Междинните региони в България са с 7 803 евро на човек, което е 72.65% по-ниско от същия показател за ЕС (28 532 евро). Най-голяма разлика се наблюдава в селските региони, където БВП на човек в България е 7 509 евро, докато в ЕС е 24 383 евро – 69.2% разлика.

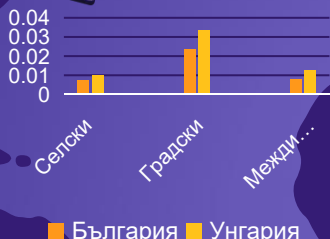
ИКОНОМИЧЕСКИ ПАРАЛЕЛ НА БЪЛГАРИЯ СЪС СХОДНИ ДЪРЖАВИ ОТ ЕС

Сравнение на регионите на България по БВП с регионите на Унгария

Сравнение на регионите на България по БВП на глава от населението с регионите на Унгария

Икономическият потенциал на Унгария е значително по-висок – във всички регионални типове БВП на глава от населението е по-голям. В градските региони, БВП на човек в Унгария е 33 519 евро или 28.99% повече. В междинните региони разликата е 39.17%. Селските региони в България имат най-голямо изоставане, което е 25.86%. Дори в по-слабо развитите райони, Унгария има по-добра икономическа структура и по-ефективно разпределение на ресурсите.

✓ По площ – Унгария е държавата от ЕС с най-близка територия до България, с площ 93 012 кв. км

✓ По население - Дания е държавата от ЕС с най-близко население до България - 5 840 045 души

Сравнение на регионите на България по БВП с регионите на Дания

Сравнение на регионите на България по БВП на глава от населението с регионите на Дания

Разликата в БВП на глава от населението е значителна – в градските региони България изостава с 73.82%. В междинните региони, разликата е още по-голяма – 84.42%, като БВП на човек е 7 803 евро в България спрямо 50 074 евро в Дания и в селските региони е 83.65% по-ниско. В Дания дори по-слабо урбанизираните райони генерират много повече икономическа стойност. В абсолютни стойности БВП също е значително по-нисък във всички типове региони в България.

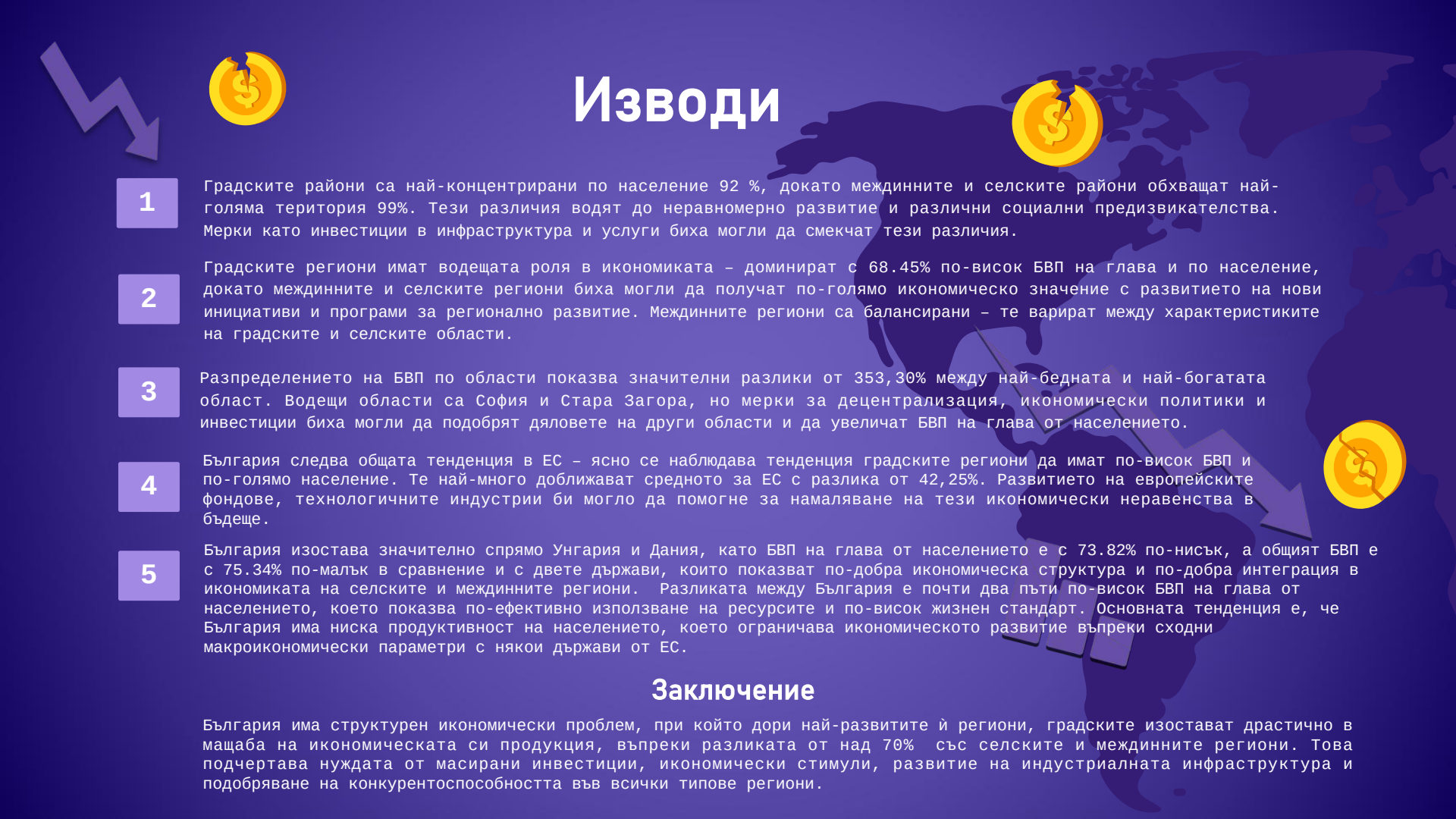
✓ По БВП - Кипър е държавата от ЕС, която е най-близка до България: БВП на България: 23 686,71 млн. евро, БВП на Кипър: 24 927,63 млн. евро

Показател	България	Кипър	Разлика (%)
БВП (млн. евро)	23686.71	24927.63	4.98%
БВП на глава от населението (млн. евро)	0.01304	0.02782	53.14%

Разликата между двете икономики е само 4.98%, което ги прави сходни по мащаб. Въпреки че общото икономическо производство е близко, БВП на глава от населението в България е 0.01304 млн. евро, докато в Кипър е 0.02782 млн. евро, което е 53.14% по-ниско за България.

Изводи

1

Градските райони са най-концентрирани по население 92 %, докато междинните и селските райони обхващат най-голяма територия 99%. Тези различия водят до неравномерно развитие и различни социални предизвикателства. Мерки като инвестиции в инфраструктура и услуги биха могли да смекчат тези различия.

2

Градските региони имат водещата роля в икономиката – доминират с 68.45% по-висок БВП на глава и по население, докато междинните и селските региони биха могли да получат по-голямо икономическо значение с развитието на нови инициативи и програми за регионално развитие. Междинните региони са балансирани – те варират между характеристиките на градските и селските области.

3

Разпределението на БВП по области показва значителни разлики от 353,30% между най-бедната и най-богатата област. Водещи области са София и Стара Загора, но мерки за децентрализация, икономически политики и инвестиции биха могли да подобрят дяловете на други области и да увеличат БВП на глава от населението.

4

България следва общата тенденция в ЕС – ясно се наблюдава тенденция градските региони да имат по-висок БВП и по-голямо население. Те най-много доближават средното за ЕС с разлика от 42,25%. Развитието на европейските фондове, технологичните индустрии би могло да помогне за намаляване на тези икономически неравенства в бъдеще.

5

България изостава значително спрямо Унгария и Дания, като БВП на глава от населението е с 73.82% по-нисък, а общият БВП е с 75.34% по-малък в сравнение и с двете държави, които показват по-добра икономическа структура и по-добра интеграция в икономиката на селските и междинните региони. Разликата между България е почти два пъти по-висок БВП на глава от населението, което показва по-ефективно използване на ресурсите и по-висок жизнен стандарт. Основната тенденция е, че България има ниска продуктивност на населението, което ограничава икономическото развитие въпреки сходни макроикономически параметри с някои държави от ЕС.

Заклучение

България има структурен икономически проблем, при който дори най-развитите ѝ региони, градските изостават драстично в мащаба на икономическата си продукция, въпреки разликата от над 70% със селските и междинните региони. Това подчертава нуждата от масирани инвестиции, икономически стимули, развитие на индустриалната инфраструктура и подобряване на конкурентоспособността във всички типове региони.